

KONU KÜLTÜRÜ OLUŞTURAN UNSURLAR VE KÜLTÜR BÖLGELERİ

KÜLTÜR BÖLGELERİNİN OLUŞUMU VE DAĞILIŞI

Toplumsal gelişme süreci içerisinde oluşan, bir topluma veya halk topluluğuna özgü sanat eserleri, inanç, dil, din, düşünce, tutum, davranış, örf, âdetler gibi maddi ve manevi değerlere **kültür** denir. Kültür, geçmişten geleceğe aktarılan ve bir toplumu diğerlerinden farklı kılan ortak yaşam tarzı oluşturur. İnsanların bir araya gelerek ortak bir amaç için oluşturduğu bu kavram sonradan öğrenilen değerler bütünüdür. Toplumu oluşturan bireyler, kültürü yaşayarak ve tecrübe ederek öğrenir.

Kültürün en önemli özelliği, bireyler tarafından öğrenilip benimsendikten sonra özelliklerinin kuşaktan kuşağa aktarılmasıdır. Belirli kuralları olan, toplumun ve bireylerin ihtiyaçlarını karşılayan kültür, ihtiyaca cevap verememesi veya farklı kültürlerle etkileşime geçmesi durumunda zaman içinde değişebilir.

Her toplumda farklı özelliklere sahip olan kültürü meydana getiren **maddi** (somut) ve **manevi** (soyut) unsurlar vardır.

Kültürü oluşturan manevi unsurlardan dil, kültürün oluşmasında ve aktarılmasında oldukça önemlidir. Dil ile duygu, düşünce ve istekler başkalarına aktarılır. Din, inanç ve ahlak kuralları; insan davranışlarına yön veren,

KÜLTÜRÜ OLUŞTURAN UNSURLAR

Maddi (Somut) Unsurlar

Coğrafi konum
Toprak özellikleri
Su özellikleri
Yeryüzü şekilleri
Simgeler (anıt, saray, kıyafet vb.)

Manevi (Soyut) Unsurlar

Dil
Din ve inançlar
Örf ve adetler
Hukuk kuralları
Dünya görüşü
Ahlak kuralları
Komşu kültürler
Siyasal örgütlenme

nasıl davranılması gerektiğini belirleyen manevi unsurlar arasında yer almaktadır. Ahlak kuralları, bir toplumda davranışların kültüre uygun olmasını sağlamaktadır. Ahlak ve hukuk kuralları, kültürü koruyan ve kültüre aykırı davranışları cezalandıran kurallar olarak ön plana çıkar.

Kültür bölgelerinin oluşturulması, kültürü oluşturan maddi ve manevi unsurların çeşitli olmasından dolayı oldukça güçtür. Kültür bölgelerinin oluşturulmasındaki güçlükler rağmen ortak bazı özellikler dikkate alınarak kültür bölgeleri oluşturulur. Bu bölgelerin oluşturulmasında dil ve din, ön plana çıkan iki önemli kültür ögesidir. Oluşturulan büyük kültür bölgeleri-

nin de alt kültür bölgelerine ayrılabilmesi mümkündür.

Batı (Avrupa) Kültür Bölgesi; kapladığı alan bakımından dünyanın en büyük kültür bölgesini oluşturmaktadır. Coğrafi keşiflere kadar sadece Avrupa'yı kapsayan bu kültür; daha sonra Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı içine alarak dünyanın diğer kültür bölgelerini etkilemiştir. Avrupa kültürü, Yeni Dünya'nın kültürünü şekillendirirken bu bölgede yer alan eski kültürleri de büyük oranda değiştirmiştir. Çok sayıda dilin konuşulduğu Batı Kültür Bölgesi'nde en yaygın din ise Hristiyanlıktır.

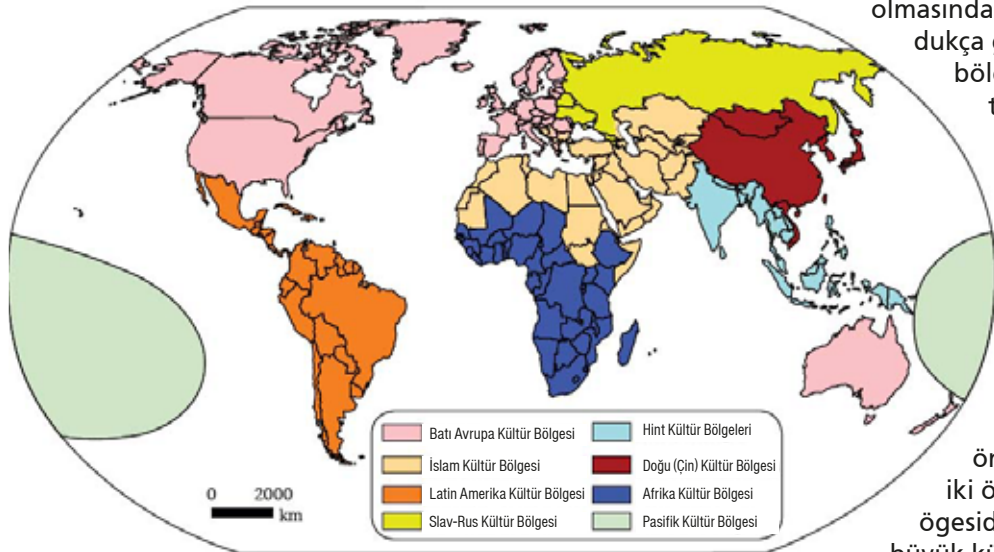
Latin Amerika Kültür Bölgesi; Orta ve Güney Amerika ile Karayip Adaları'nın tamamını içine almaktadır. Bu kültür bölgesinin oluşmasında İspanya ve Portekiz'in büyük katkısı vardır. Latin Amerika kültürünün şekillenmesinde her ne kadar Avrupa kültürünün etkisi olsa da burada kendine özgü yeni bir kültür bölgesi oluşmuştur.

İslam Kültürü; Orta Doğu'da şekillenecek batıda Kuzey Afrika'ya, kuzeydoğuda ise Orta Asya'ya kadar geniş bir alana yayılmıştır. İslam kültürünün bu şekilde yayılmasında merkeze aldığı insanın bütün ihtiyaçlarına cevap verebilmesi; bilim, adalet, yardımlaşma gibi özellikleri ön planda tutması etkili olmuştur.

Slav-Rus Kültür Bölgesi; Doğu Avrupa'dan Kuzey Asya'ya kadar çok geniş bir alanı içine almaktadır. Bu kültür, İskandinav ve Bizans kültürlerinden etkilenmiştir. Örneğin Bizans kültüründen kalan bir miras olan din, Slav kültüründe önemli bir unsurdur. Orta Çağ'da Rus İmparatorluğu'na ait sınırların genişlemesiyle Slav kültürü de Doğu Avrupa'dan Pasifik Okyanusu'na kadar çok geniş bir alana yayılma imkânı bulmuştur.

Afrika Kültür Bölgesi; etnik, dil ve din özellikleri bakımından çok çeşitli toplumların bulunduğu bir kültür bölgesidir. Bu kültür bölgesindeki alt kültürlerden bazıları; XIX. yüzyıla kadar çöller, yağmur ormanları vb. koşullar nedeniyle izole olmuşsa da sonradan diğer kültürlerden büyük oranda etkilenmiştir.

Doğu Kültür Bölgesi; dünya nüfusunun yaklaşık yarısının yaşadığı Güney, Doğu ve Güneydoğu Asya'da yayılış göstermektedir. Bölge; uzun bir medeniyet tarihine, yoğun ve hızla artan bir nüfusa, geleneksel ve kırsal ağırlıklı bir toplum yapısına sahiptir. Bu kültür bölgesinde birbirinden farklı özelliklere sahip Çin, Hint, Pasifik Kültür Bölgesi gibi alt kültürler bulunmaktadır.

Harita 3.2: Dünyadaki büyük kültür bölgeleri

SORULAR

Soru 1:

Aşağıdakilerden hangisi kültürü oluşturan manevi öğelerdendir?

- A) Simgeler
  - B) Su özellikleri
  - C) Toprak
  - D) İklim
  - E) Hukuk kuralları
- Cevap: E**

Soru 2:

Türkler çok geniş bir coğrafyada yaşamaktadır. Balkanlar'dan doğuda Büyük Okyanus'a, kuzeyde Kuzey Buz Denizi'nden güneyde Tibet'e kadar olan saha Türklerin yoğun olarak yaşadığı coğrafyalar olarak kabul edilir.

Yukarıdaki paragrafa göre Türklerin geniş coğrafyalara yayılmasında en etkili unsur nedir?

- A) Tarım ve hayvancılığın gelişmiş olması
  - B) Siyasi istikrar
  - C) Maden kaynaklarının zengin olması
  - D) Göçebe yaşam tarzı
  - E) Savaşçılık özelliği
- Cevap: D**

Soru 3:

Anadolu, farklı medeniyetlerin kurulup geliştiği bir bölge olmasından dolayı medeniyetler beşiği olarak adlandırılmaktadır.

Buna göre, aşağıda verilen medeniyetlerden hangisinin Anadolu'daki etkisi diğerlerine göre daha az olmuştur?

- A) İyonlar
  - B) Lidyalılar
  - C) Babilliler
  - D) Hititler
  - E) Frigler
- Cevap: C**

Soru 4:

Aşağıdaki ülkelerin hangisi Latin Amerika Kültür Bölgesi'nde yer almaz?

- A) Portekiz
  - B) Brezilya
  - C) Meksika
  - D) Arjantin
  - E) Şili
- Cevap: A**